

Stanovisko KST

Věc: **Identifikace osoby - zemřelého dárce orgánů**
Vydáno: **11. listopadu 2016**
Klíčová slova: **identifikace, zjištění totožnosti**

Transplantační zákon č. 285/2002 Sb. taxativně vymezuje podmínky, za kterých nelze provést odběr od zemřelého dárce. Podle ustanovení §11, odst. 1, písm. c) je odběr nepřipustný, jestliže zemřelou osobu nelze identifikovat.

Identifikace je poměrně široký pojem s několika významy. Může to znamenat ztotožnění se s někým nebo s něčím, přijmout názory nebo určitou věc či událost za své, případně se může týkat smyslového vnímání. Pro naše potřeby je však zásadní identifikace obecná, tedy proces kdy dochází ke zjištění a stanovení totožnosti osoby na základě shodných charakteristik.

Způsobů, jak určit totožnost osoby, existuje celá řada. Jelikož však provedení odběru orgánů od zemřelého dárce za účelem transplantace je poměrně výrazným zásahem do integrity osoby a dotýká se svými důsledky i osobnostních práv osob pozůstalých a blízkých, musíme striktně dodržovat zákonem vymezená pravidla, která upravují vztahy mezi občany a orgány veřejné správy a moci. Státní moc lze uplatňovat, dle Čl. 2 Ústavy ČR, pouze v případech, v mezích a s použitím způsobů, které stanoví zákon.

Základním zdrojem informací o totožnosti osoby je občanský průkaz, Ten se vydává každému občanovi České republiky, který dosáhl věku 15 let a má zde trvalé bydliště. Podle zákona 328/1999 Sb., o občanských průkazech, se jedná o veřejnou listinu, jejímž prostřednictvím prokazuje občan své jméno a příjmení, datum narození, místo trvalého pobytu a je z ní patrná i podoba, popřípadě jiný údaj umožňující identifikovat osobu, která doklad předkládá.

Předložení občanského průkazu je nejjednodušší formou identifikace osoby. Můžeme ho předkládat aktivně ve vlastním zájmu, abychom prokázali svou totožnost např. při jednání v bance, na úřadech nebo na poště, chceme-li získat nějaké věci nebo dokumenty, které jsou určeny do našich vlastních rukou nebo chceme-li provést nějaké operace, ke kterým jsme zmocněni pouze my sami. Příslušné orgány si také mohou vyžádat prokázání vaší totožnosti ze zákona - např. při úkonech prováděných na základě zákona o lesích, zákona o vodách, zákona o ovzduší anebo při kontrole dopravním policistou.

V případě cizinců je rovnocenným průkazem cestovní pas nebo u občanů členských států EU jiný osobní doklad totožnosti. Policie ČR má k dispozici vzory platných cestovních dokladů všech států a v případě členských zemí EU může nahlédnout do Rejstříku pravých dokladů

totožnosti a cestovních dokladů PRADO, kde lze nalézt přehled vzorů dokladů jednotlivých zemí EU.

Nelze-li identifikovat osobu podle občanského průkazu, je možné v odůvodněných případech požádat o Policii ČR o prokázání totožnosti osoby. Podle ustanovení § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii, se tím rozumí prokázání jména, popřípadě jmen, příjmení, data narození a v případě potřeby také adresy místa trvalého pobytu, adresy místa pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodného čísla a státní příslušnosti. Rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musejí být přiměřené účelu zjišťování totožnosti. Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti např. osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu, bezdůvodně se zdržující v bezprostřední blízkosti chráněného objektu atd. Policie má také oprávnění vyzvat k prokázání totožnosti osobu na žádost jiné osoby, jestliže tato má na zjištění totožnosti právní zájem, což je právě případ, kdy poskytovatel zdravotních služeb musí jednoznačně identifikovat možného dárce orgánů. Velice podobná oprávnění mají podle ustanovení § 12 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, také strážníci městské policie.

Policista má při zjišťování totožnosti osob k dispozici jednotnou celostátní evidenci obyvatel a občanských průkazů, v níž jsou evidovány další údaje vztahující se k občanovi, jako jsou například údaje o narození, adrese trvalého pobytu, rodinný stav, digitálně zpracovaná fotografie, podrobnosti o eventuálním omezení svéprávnosti atd. Ověření totožnosti osoby prostřednictvím dotazu v evidencích, zpravidla včetně zaslání její uložené fotografie, bývá otázkou několika minut. Cizinecká policie má možnost komunikace s partnerskými orgány v jiných zemích.

Není-li možno zjistit totožnost osoby na základě sdělených údajů ani v dostupných evidencích, je policista oprávněn získat informace potřebné k jejímu ztotožnění snímáním daktyloskopických otisků, zjišťováním tělesných znaků, měřením těla, pořizováním obrazových, zvukových a jiných záznamů a odebíráním biologických vzorků umožňujících získání informací o genetickém vybavení.

Nemá-li zemřelý u sebe občanský průkaz, je vždy nutné požádat o zjištění totožnosti policii, státní či městskou. Není ani průkazné svědectví dalších osob o totožnosti osoby, pokud takové svědectví není přezkoumáno policií, případně konfrontováno s údaji v celostátních evidencích.

Ze všech výše uvedených dokumentů a skutečností vyplývá toto stanovisko KST:

- **Nelze-li identifikovat zemřelou osobu, je provedení odběru orgánů k transplantaci vždy nepřípustné**
- **Nemá-li zemřelá osoba při sobě občanský průkaz, je třeba vždy požádat o určení její totožnosti Policií ČR, která k tomu disponuje příslušnými evidencemi a prostředky**
- **Nemá-li zemřelá osoba u sebe doklad totožnosti a její identifikace je založena pouze na svědectví cizí osoby, je třeba požádat Policii ČR o ověření skutečnosti**
- **U cizinců nahrazuje občanský průkaz jejich cestovní pas, u občanů EU jejich národní identifikační průkaz; v případě pochybností může Policie ČR potvrdit jejich pravost**

Vypracoval: _____

JUDr. Přemysl Frýda
Právník KST

Schválil: _____

Prof. MUDr. Miloš Adamec, CSc.
Ředitel KST